

גיליון מס' 307 פרשת ויצא
תשע"ט שנה שישית

לעילוי נשמות
מורת פנינה הנא פערל קרליץ ע"ה
בת הר"ר נחמן הכהן ז"ל
גלב"ע ד' כסלו תשע"ב - תנצב"ה

דברי שי"ח

ממין רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשיט על הפרשה

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כה, י)

ועיין ברש"י לעיל ס"פ תולדות שלאחר שקיבל הברכות נטמן בבית מדרשו של עבר ארבע עשרה שנה ואח"כ הלך לחרן, וכ"ה ברש"י בסמוך לקמן עה"פ וישכב במקום ההוא, וכמבואר כ"ז להדיא בסופ"ק דמגילה י"ז א'. וע"ש במהרש"א בח"א שמוכיח דגם בית מדרשו של עבר הי' בבאר שבע, ולפ"ז תמוה הרי בבאר שבע קיבל יעקב מיצחק את הברכות והיאך לא נתירא יעקב להטמן בבית מדרשו של עבר שהי' בבאר שבע עצמו ולא חשש שמא ימצאהו שם עשו. וכפה"נ שיעקב בטוח הי' שעשו לא ידרוך על מפתן הישיבה אפילו בשביל לחפשו שם וכפי שבאמת היה שבמשך י"ד שנים נטמן שם יעקב ועשו לא מצאו.

"ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה" (כה, יח)

יל"ע לר"ש דס"ל בזבחים ק"ח דבזמן היתר הבמות יכול להעלות אפי' על הסלע או על האבן א"כ למה הי' צריך לקחת את האבן ולהשימו הרי א"צ לבנות במה לשם הקטרה ויכול להקטיר אפי' כשהיא מונחת במקומה כמו סלע ואבן. ויל"ל דלפמ"ש"כ בחזו"א זבחים ס' כ' (ב) סק"ו דגם לר"ש צריך שיהא גבוה י"ט ואבן זו ע"כ לא היתה גבוה י"ט שהרי ישן על הקרקע ושם אותה מראשותיו וצ"ל שהיתה ארוכה וצרה ולכך הוצרך לזוקפה עתה לגובהה כדי שתהא גבוהה י"ט [ואע"ג שהיא היתה האבן שתי' ותנן ביומא נ"ג ב' דהאבן שתי' לא היתה בולטת מהקרקע אלא ג' אצבעות היינו משום ששיקעה הקב"ה בקרקע כדאי' בפדר"א פל"ה ע"ש].

(טעמא דקרא)

שו"ת בעניני הפרשה

ש. ידוע בברכות כו' ע"ב שאברהם אבינו תיקן שחרית. לכאורה צ"ב מדוע לא תיקן תפלת ערבית, הרי בכל התורה כולה היום מתחיל מהלילה, ויהי ערב ויהי בקר, א"כ בזמנו שלא היה שום תפלה, יכל לתקן מעריב.

ת. שחרית קודם ביום.

ש. ידוע בחז"ל בברכות כו' ע"ב שהאבות הקדושים תיקנו שחרית מנחה מעריב. מעתה יש לעיין האם לא התפללו בשבתות ור"ח ומועדים תפלת מוסף, כי לא מצינו שתיקנו מוסף.

ת. רק בשבתות ויר"ט.

ש. בחורים צריכים לנסוע לחתונה של אחד מחבריהם מחוץ לעיר לאחר שהגיע זמן של מעריב ועדיין לא התפללו מעריב, כי המנין של מעריב בישיבה בשעה מאוחרת, האם יסמכו על תפילת מעריב באמצע החתונה.

ת. יתפללו מיד.

ש. האם לכתחילה ראוי להנהלת הישיבה לדאוג שבני הישיבה שנוסעים לחתונה ידאגו לקיים מנין צדדי באמצע הסדר בחדר שיעורים באופן שלא יפריע לשאר הבחורים, כדי שיוכלו הנוסעים לחתונה לנסוע רק אחרי מעריב, או שסדרי הישיבה לא משנים, והבחורים שנוסעים ידאגו לעצמם להתפלל באמצע החתונה.

ת. תפוס לשון ראשון.

ש. בפרשת ויצא כתוב (בראשית כח' יח) "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה וגו'". נשאלתי מה הענין שיעקב אבינו עשה מצבה דוקא מאותה אבן שישן עליה, וכי לא יכל לקחת אבן אחרת לעשותה מצבה.

ת. לזכר שזכה לגילוי שכינה.

(קונטרס עורת אליעזר)

עלי שי"ח

"רבי יהודה קופלוובין זצ"ל"

בשבוע האחרון נפטר הגאון רבי יהודה קופלוובין זצ"ל שהיה ידיד מנוער של להב"ח רבינו שליט"א, ולמד עמו באותו כיתה בתלמוד תורה, ולאחר מכן שימש כמחנך שנים רבות. לעיתים רחוקות היה מגיע לרבינו שליט"א, ופעם אמר שהוא חושש לבוא אצלו אם אינו מוכרח כי חס על זמנו של רבינו, וכשהיה מגיע רבינו היה מכבדו ומוקירו. נביא כאן שיח תורה שדיבר עם רבינו, באחד הביקורים שערך אצלו. ביקור זה בתאריך כ' אלול תשע"ד, (יש"כ לבני המשפחה).

רבי יהודה: בני נפטר לאחרונה... אבקש ברכה שיהיה עליה לנשמה.

רבינו: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

רבי יהודה: נו, שיהיה שנה טובה.

רבינו: אמן, וכן למר אגוט יאר.

רבי יהודה: יש לי שאלה. כתוב בגמ' שעל שמן זית לא מברכים בורא פרי העין כי זה לא הזית עצמו אלא רק היוצא ממנו, ולכאורה מאי שנא מיין, שיוצא מהענבים ובכל זאת זה חשוב ומברכים עליו בורא פרי הגפן, על שם הגפן.

רבינו: הרי כתוב בגמ' שיין הוא חשוב יותר וקבעו לו ברכה לעצמו.

אחד מבני המשפחה מוזכר כי רבינו שולח להם מפעם לפעם פ"ש עם אחד האחיינים שמגיע הרבה לרבינו.

רבי יהודה: הרי למדנו לפני כשמונים שנה יחד בתלמוד תורה...

רבינו מחייך, לאחר מכן שואל איפה הוא גר, ורבי יהודה משיב ברחוב וסרמן, ורבינו שואל היכן זה...

אחרי זה רבינו הביא לו את הספר החדש שיח השמיטה, ורשם לו הקדשה עם ברכה חמה.

רבי יהודה: יש"כ, אגוטן יאר, שתזכו לאריכות ימים ושנים.

רבינו: אמן, וכן למר.

פְּהַדְּהָ הַיּוֹמִי

"בענין חצאי קנים שבשולחן"

מנחות צ"ו א' מתני' וכ"ח קנים כחצי קנה חלול ארבעה עשר לסדר זה וארבעה עשר לסדר זה. וכתב התו"ט (פ"א מ"ו) בשם רש"י בחומש ובשם הרמב"ם פ"ה מתני' ה"ב שהטעם כדי שתהא הרוח מנשבת בו, ולכאור' רש"י לא כיון לזה שלא כתב טעם אלא למה הוצרכו קנים כדי להפסיק בין חלה לחלה ולא יהיו מונחות זו על"ז וזו כדי שתהא הרוח מנשבת בהם אבל לא כתב טעם למה היו כחצי קנה ולא כקנה שלם וכ"ש שהרמב"ם לא כיון לזה ולא הזכיר שם כלל שהיו כחצי קנה רק שהיו מפסיקין הקנים, ונראה הטעם שהיו כחצי קנה כדי שהחלה תהא מונחת עליה כראוי ולא תדחק ותתקפל ונראה שצד הסדק היה למעלה כדי שתשב על"י החלה יפה, והנה בתוספתא דמנחות (פ"א ה"ד) איתא כ"ח קנים של זהב חלולין מפוצלין מקבלין טומאה נראה דלרש"י (ד"ה המפוצלים) שהיו מכניסין אותן הקנים בתוך פומימות הסינין קמ"ל דמקבל טומאה דלא תימא שאם מוציאין אותן מהסינין היו ככלי שנשבר שאין משמש כלום קמ"ל דגם בפני עצמו מק"ט (ועי' כלים פ"א מ"ח ט"ו).

(דרך החכמה פ"ג מבית הבהירה הי"ד ביה"ל ד"ה כחצי)

הדרכות ועצות למי שלא זכה לזש"ק

הם רוצים לתת תודה לה' במשהו מודגש ומיוחד, מה יעשו מה יעשה אבא ומה תעשה האמא? שילמד פרק התודה במס' מנחות. וכיון שזכה לב' [ותאומים] ילמד פעם אחת הפרק בש"ס ופעם אחת את הרמב"ם, הפרק והרמב"ם בדינים השייכים לפרק התודה. נתבקשתי לשאול, אדם שהקב"ה חנן אותו בכסף, וב"ה הוא נותן ומחלק הרבה יותר מחומש מנכסיו לשיבות הק' ולכוללים וגם החזקת בני תורה מיוחדים, וגם עושה יששכר וזבולון, ועכשיו ב"ה זכה אחרי כמה שנים (שהיה הפסק מהילד האחרון) להכניס את בנו לביתו של אברהם, ולאחר הלידה הייתה אשתו היולדת במצב של סכנה ממש ובחשד הש"י"ת ניצלה והבריאה, ועכשיו כתודה לבורא יתברך רוצה להוסיף בצדקה, ואחד אמר לו כי מאחר וכתוב על ג' דברים נשים מתות וכו' אז אולי חשוב לתת את הצדקה לבניין מקוה, שזה מאה חמישים אלף דולר? או לשלם קבוע עבור תשלום גנרטור לשב"ק באחד הישיבות הק' בארץ - וכדומה מענייני שבת, או עדיף להמשיך להחזיק תורה ולתמוך בישיבות וכוללים ומשפחות של בני תורה חשובים, כי אינו מלינון (רק ב"ה יכול לחלק כעת בערך חצי מיליון וזה הרבה יותר מחומש) או שיתן עבור חיתון במשפחות בני תורה שמאד קשה להם.

עליו לחפש אחד כזה שעל ידי הכסף שיתן לו הוא ידפיס ספר חידושי התורה, כי יחיד אחד - על ידו יש הרבה רבים [יחיד ת"ח מורס מעם על ידו יש רבים טובים ותלמידי חכמים] ואם החדו"ת כבר מונחים רק שחסר כסף להדפסה, לא על זה אני מדבר, אלא לתלמיד חכם שהכסף יעשה את הספר.

מי לא מדפיס היום ספר? אכן, נכון, צריך ראוי (א.ה. איש ראוי לספר ראוי). אבל אין צורך בהרבה כסף בשביל הדפסת ספר כזה של חידושי תורה? אז שיתן גם לגנרטור, כי הרי לומדים באיסור ועל ידי זה ילמדו בהיתר [ועל ידו תתרבה תורה בהיתר - בשלימות] ואם ישאר כסף שיתן לכוללים, ולא לחתן בני תורה [המוזכר לעיל בשאלה]. מה גם שלא יחלק את הכסף לג' חלקים, לספר, לחשמל לשבת ולכוללים, אלא תחילה לא', ואם ישאר יתן גם לב' ואם ישאר יתן לג' - ע"כ דברי רבנו.

את הסיפור דלהלן סיפר לי חתנו של רבנו מה ששמע מהגרי"ל זילברשטיין שליט"א ששמע מהרבנית ע"ה. וסיפרתיו גם לפני רבנו והתבטא: "זה סיפור נכון שאני זוכר אותו". וגופא דעובדה הכי הוא: פעם אחת יהודי בא לפני רבנו שכבר 16 שנים ולא זכה לזש"ק אמר רבנו - אולי פגעת במי שהוא, וענה שלא זוכר דבר כזה, והנה לפתע אח"כ נתעורר בלילה וזכר שכשלמד בישיבה, פעם אחת המנקה באה והביאה לידיה עמה והם שיחקו ועשו רעש והוא צעק עליה מביאה הילדים ואמרה שלא היה לה היכן להיחם ושוב צעק עליה. הוא איתר אותה וביקש מחילה, ואח"כ נולד לו בן.

(כל משאלותיך)

אח"כ שאלתי למעשה: הם לא למדו אף פעם בצורה כזו, הם תלמידי כולל, וכאשר יצטרכו ללמוד 8 דף ביום, יאלצו לכאורה לבטל שנה שלמה את סדרי לימודם ולהתמסר ללימוד הזה בלבד. ולכן אמרתי להם שעל זה גם כן הרב הסכים, האם אמרתי נכון? תגובה: נו. נא. לאחר כמה שבועות שלחו שאלה נוספת כהמשך: הם קיבלו על עצמם את ה"ל, אך נוכחו לראות כי זה מדי קשה ורוצים ללמוד במקום 8 דף ליום רק 4 חדשים עם חזרה, והלימוד יקח כשנתיים, אם זה גם בסדר, ותהיה אותה ברכה. מרן הסכים ואמר שכן.

ידועה העצה ומוקם תפילה, והנסיעה של רבנו לכפר שונם להתפלל שם על זש"ק. הוזמן והגרא' מן שמע על כך מפי רבנו בימים ההם, בתחילת פרסום הרעיון.

ג' אמור י"א אייר תשי"ו. נכנס יהודי ת"ח ושאל אודות הסגולה לזש"ק להתפלל בכפר שונם במקום של השונמית.

תגובת רבנו. בשעתו רבי דוד שמידל סיפר לי כי לפי סימנים שבכפתור ופרח, נמצאה מקום העליה ששם היה אלישע אצל השונמית - הר גבוה שלמטה יש מעין נובע מאבן ומולו בשיא ההר זה המקום, מנא ליה הא, איני יודע, אבל כך כתוב שם. וספרתי לאבא זצ"ל ואמר לי שאם זה המקום, כיון שצדיק התפלל שם - על הדבר הזה של ילדים - זו סגולה לתפילה שם על זש"ק. ואני"פ שכבר החריבו את הבית שהיה שם. ונסענו עם י' אברכים שלא היה להם ילדים וכולם נפקדו [ואם יש אבטחה אפשר לנסוע לשם].

האם גם אחרי הנסיעה עם רבנו גם כן ידוע לרבנו שהתפילה שם הועילה? גם אחרי שנסענו, שמעתי על כאלו שעזר להם, לא לכולם אבל עזר.

מי יסע האם הבעלים או הנשים? אין נפקא מינא בזה.

האם יש תפילות מיוחדות לתפילה שם? קפיטל ק"ג וק"ב כמדומה מסוגל לזש"ק.

האם צריך מנין אנשים בדווקא? אם רוצים לומר קדיש צריך מנין, אבל לתפילה אין נפק"מ.

האם יש איזו ברכה לומר שם, כי כך שמעו בשם רבנו שליט"א. אם היה ברור שזה המקום היה צריך לומר בשם ומלכות - ברוך שעשה נס לצדיקים במקום הזה, אך מאחר שלא ידוע מנא ליה לכפתור ופרח זאת, יש לאומרה בלא שם ומלכות.

רבנו היה (בפעם השניה) בבית השונמית, ולמחרת אמר לי כדלהלן: היו שם יחד קרוב לאלף איש, ואמרתי לומר תהילים ק"ב ק"ג על פי ספר שימוש חכמים - שהיה כבר בזמן חז"ל, ושם כתוב לגבי קפיטל בתהילים על מה הוא מסוגל, וק"ב ק"ג מסוגל לזרע על קיימא.

אנשים מעוניינים להודת לה' יתברך על שנפקדו בפרי בטן כמה מהם נכנסו והתייעצו כיצד להודות.

11 שנים לא זכו לזש"ק, ורופאים לא יודעים מה היה. הוא נסע והתפלל "בשונם", ועתה נולדו תאומים זכרים, וההורים שואלים כי

ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב...

ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי שאלתי את רבנו. מחר מתקיים כנס של "בוני עולם" הזמיוני לדבר, מה לומר שם?

א. התפילות לא נאבדות, שום תפילה לא נאבדת, ואם זה לא יעזור עתה יעזור לאחר זמן, ואם לא הועיל לזה יועיל לדבר אחר, ואם לא לו, לאחרים.

ב. ברכה מועילה - אם מאמין שהברכה תועיל [עי' ארחות ישר ערך רוח הקודש].

ג. תאמר, שאשה לא תלך בבית הקברות בד' אמות של קבר.

ד. אבא סיפר לי שאחד ביקש מהחפץ חיים ברכה לבנים ולא נתן, אמר מי יודע אך יתחנכו בדור זה, ההוא התעקש עמו ובסוף נתן ברכה ואח"כ היו לו כאלו צרות שהתחרט על הבן.

שאלה: מה שיעשו דבר מעשי? הראה רבנו במשנה ברורה [ס"ס ר"ן] שמי שעוסק בשבת הוויין ליה בנים גדולי ישראל וזה גם סגולה לעצם הבנים - לזש"ק.

אין לו זש"ק האם צריך להכנס לחובות בשביל טיפול? כשאר מצוות, רק עד חומש.

שאלה בכתב. כבוד הרב, בע"ה זכיתי לחזור בתשובה ללמוד בישיבה הקנים בית כשר וללמוד בכולל כל היום, וכיום אני כבן 38 והיא בת 35 ועדיין לא זכינו לפרי בטן, אני מוכן לעשות מה שהרב יאמר לי לעשות או לקבל על עצמי? תלמד מסכת קידושין והאשה גיד בכל יום 10 פרקי תהלים.

כאשר מתפללים על זוג שיהיה להם זש"ק, האם צריך להתפלל על שניהם או די באחד מהן, וממילא זה על שניהם? יתכן שהיה יש זכות אבל לו אין זכות, ואם כן הוא המעכב, וכן יכול להיות להיפך, לכן יתפלל על שניהם.

פרטים דברים תשי"ו. אין לו שנים רבות זש"ק ונתעורר שלאשתו קראו שלומציון ע"ש המלכה של חשמונאים, וכיון שגנזר עליהם שלא ישאר מזרעם אפשר שזה המעכב, ושאל את הרב... ואמר שודאי שזה דבר שמפריע זה כלום, אין מה לשמוע לו, הרי זה רק שם על שמה, ואין בכך כלום לענין זה.

ב' אברכים נכנסו היום לרבנו. יש להם בן דוד שכבר 12 שנה אין לו זש"ק ועשה כל מה שרבנו אמר לו ולא נפקד, וכן כהאי גוונא בן דוד נוסף. והרי אמרו 'צדקה תציל ממוות' ונאמר בגמ' (נדרים ס"ד ב) דמי שאין לו בנים חשוב כמת, וא"כ לא גרע ממוות ממש שצדקה תציל, והם מעוניינים לעשות דבר מיוחד וגדול. הם עצמם אין להם מנוח, בכל זאת כל אחד יתן אלף דולר לצדקה, ושזה יקרע גזר דינם.

אני אתן לכם עצה יותר קלה ופשוטה, תלמדו ש"ס תוך שנה, כל אחד שמונה דפים ואז יהיה בסדר, יהיו להם ילדים.

האם שניהם ביחד ש"ס כל אחד חצי ש"ס, או כל אחד ש"ס? הרי יש להם ב' בני דודים, כל אחד מהם לבן דוד אחד.

וכי זה כל כך קל "אין לגבי משה מילתא זוטרת"?! והאם מלבד זאת כבר צריך לתת את הכסף שחשבו לתת לצדקה? כדאי שיתנו.